

Spis treści

1 Wprowadzenie do makdonaldyzacji	16
McDonald's jako symbol Ameryki	21
Długie ręce makdonaldyzacji	24
Cztery wyznaczniki makdonaldyzacji	31
Zalety makdonaldyzacji	37
Krytyka makdonaldyzacji – nieracjonalność racjonalności	39
Wnioski	43
2 Makdonaldyzacja i jej poprzedniki	46
Od „żelaznej klatki” do fabryki „szybkich dań”	46
Biurokracja: zracjonalizować życie	47
Holocaust: „produktem końcowym była śmierć”	54
Zarządzanie naukowe: znaleźć „jedyne i najlepszy sposób”	58
Taśma montażowa: produkowanie robotników robotów	59
Levittown: „domy rosły jak na drożdżach”	62
Centra handlowe: ucentrowienie Ameryki	65
McDonald's, czyli fabryka szybkich dań	67
Wnioski	72
3 Efektywność	74
Wędrujemy przez zaczarowany świat, jedząc palcami	74
Przemysł szybkodaniowy: wszystko za was zrobimy	75
✓ Zdobywanie wyższego wykształcenia: po prostu wypełnić rubryki	85
✓ Ochrona zdrowia: „leczenie z marszu”	86
Praca: dostawy „na czas”, a nie „na wszelki wypadek”	91

„Następny, proszę” 94

Wnioski 112

4 Kalkulacyjność 113

Duże hamburgery i małe komputery 113

Przemysł szybkodaniowy: „Olbrzymy”

i „Wielorybniki” 114

✓ Wyższe wykształcenie: stopnie, punkty, oceny
i notowania 122

✓ Ochrona zdrowia: pacjenci jako zielone banknoty 127

Praca: pieniądź – łakoma rzecz 129

Inne przykłady: komputer mnie zmusił 130

Wnioski 144

5 Przewidywalność 145

Na te domki deszcz nigdy nie pada 145

Przemysł szybkodaniowy: „siemasz, partnerze”

i „powodzenia na szlaku” 146

✓ Wyższe wykształcenie: testy spod sztancy 157

✓ Ochrona zdrowia: komputerowa diagnoza 158

Miejsce pracy: nawet dowcipów uczą się na pamięć 160

Inne przykłady: disneyowska powierzchowność 163

Wnioski 176

6 Manipulacja 177

Maszyny i ludzie roboty 177

Przemysł szybkodaniowy: „jedź i spadaj!” 179

✓ Oświata: nauka uległości 184

✓ Ochrona zdrowia: kto decyduje o losie pacjenta? 187

Praca: rób, jak ci mówię, nie, jak robię 189

Inne środowiska: telefonistki muszą się meldować 192

Wnioski 206

7 Nieracjonalność racjonalności 207

Zatory na „szczęśliwych szlakach” 207

Nieefektywność: długie kolejki do kas 208

Wysoki koszt: w domu taniej 212

Złudzenie zabawy: chi, chi! krach na giełdzie	213
Złudzenie rzeczywistości: nawet piosenkarze są podstawieni	218
Dehumanizacja: mycie gumowym węzłem w „Korytku i napitku”	219
✓ Ochrona zdrowia: jesteś tylko numerkiem	233
✓ Wyższe wykształcenie: jak w rzeźni	235
Praca: czujesz się jak robot	236
Wnioski	241

8 Żelazna klatka makdonaldyzacji? 242

Siły napędowe makdonaldyzacji: opłaca się, cenimy ją, pasuje nam	243
Makdonaldyzacja i parę alternatywnych perspektyw: szybkie dania w epoce „post”	249
Wnioski	268

9 Granice makdonaldyzacji 269

Narodziny i śmierć	269
Poród i przed porodem: „stechnicyzowane” ciąże i dzieci „na zamówienie”	273
Umieranie – przed, w trakcie i dalej: trumny na pasie transmisyjnym	286
Wnioski	294

10 Poradnik praktyczny życia

w zmakdonaldyzowanym społeczeństwie 295

Czy ta klatka jest z aksamitu, gumy czy żelaza	295
Zmiany zmakdonaldyzowanych instytucji: jak nie zbankrutować	298
Tworzenie „rozsądnych” opcji: czasami trzeba złamać przepisy	312
Jak stworzyć sobie niezracjonalizowaną niszę: zespoły badawczo-rozwojowe	325
Indywidualne podejście do makdonaldyzacji: bojkotowanie procesu	329
Wnioski	336